

Avrupa'da Sendikacılığın Geleceği

Koray Çalışkan

koray.caliskan@boun.edu.tr

İki hafta önce üç günlüğüne Polonya'ya gittim. DİSK'in ricası ve sayesinde Avrupa İşçi Sendikası Enstitüsü'nün (ETUI-REHS) Gdansk'da düzenlediği Örgütlenme Stratejileri atölyesine katıldım. Avrupa'nın dokuz ülkesinden gelen örgütlenme kampanyası yürüten 28 sendikacının biraraya geldiği otelde hayatımda katıldığım en ilginç toplantıya şahit oldum.

Önümüzdeki haftalarda burada, ve daha sonra Birikim ve Express'de toplantı gözlemlerinin ayrıntılarını anlatacağım. Türkiyeli sendikacıların Avrupalı diğer sendikacılarla çok benzer bir kaderi ve geleceği paylaştığını gördüm.

AH HOCAM, AH

Altı birleşimden oluşan etkinliğin malesef bir tam günü bilgisayarından kafasını kaldırmayan, sendikacılara sendikacılığı anlatmaya çalışan, hayatından tek bir işçiyi dolaylı olarak bile bir sendikaya davet etmeyi düşünmemiş bir profesöre verilmişti. Politik ve örgütlenme çalışması yapmadan, yapmayı düşünmeden, soldan atıp tutan bizim akademisyenlere benzeyen adam konuşmaya başlayınca, sendikacılar cep telefonlarına sarılıp mesajlarını okuyor, oraya buraya sms gönderiyordu. Adamcağıza uzun uzun baktım, acaba diye düşündüm, ben de böyle kendinden menkul şeyler mi peydahlıyorum bu köşede. Sonuçta hocayız ikimiz de.

SENDİKALAR BOŞALIYOR

1975-1990 arası yıllar sendikaların güçlenip, üyelik açısından güçlerini konsolide ettikleri döneme tekabül ediyor. 1990-2004 ise sendikaların AB'nin neredeyse her ülkesinde üye kaybettikleri bir zaman dilimi. İspanya ve Hollanda'daki minik artışları ve son 5 yılda İngiltere'deki konsolidasyonu hesaba katmazsak, bütün ülkelerde ciddi bir sendikasızlaşma sözkonusu. En hızlı ve fazla düşüşler piyasa ekonomise haldur huldur geçen eski Doğu Bloku ülkelerinden Bulgaristan, Estonya, Polonya ve Latvia'dan geliyor. Bu üç ülkenin her biri %60'dan fazla üye kaybediyor.

Ancak Fransa (%21), Yunanistan (%9), Almanya (%15), ve İrlanda (%43) farklı bir durumda değil. Eğer düşüş bu hızla devam ederse, sendikasızlaştırma bir benzetme değil, reel bir sonuç olarak ortaya çıkacak. 2050'de hala yaşıyor olursam, işçi sendikası denilen kurum nasıl ortadan kalktı onu yazıyor olacağım.

BÖYLE GİTMEMEYCEK

Ancak karamsar değilim. Her ne kadar reel sendikalaşma oranı son yirmi yılda %25'den %9'a inmişse de, en azından kamuda sendikalaşmanın %10 artmış olması Türkiye için istatistiki olarak sevindirici bir neden.

Atölye serisi sırasında bu kan kaybı tartışıldı. Çok ilginç bir sonuç ortaya çıktı. Çoğu birbirinden habersizce, bu neoliberal fırtınada biryerlere tutunmaya çalışan Leh,

Romen, Avusturyalı, Alman, Slovenyalı, İngiliz, Danimarkalı vb. sendikacılar sanki sözleşmiş gibi merkezi bir sorun tanımladılar: Örgütlenme Üzerine Düşünme. Farklı ülke temsilcileri sunuşlarını bitirdikten sonra şaşkın bir sessizliğe büründü toplantı. Dört dilde simultane tercüme yapılıyordu. Kısa sunuşlar bitti, tercümanlardan biri “İlginç, ayrı dillerde aynı şeyi söylüyorsunuz” dedi.

Örgütlenmeye dair yeni stratejiler var, uygulanıyor, çok başarılı ve başarısız örnekleri mevcut. Yapılacak çok şey var. Ama önce örgütlenme sorununu iyi düşünmeli, stratejileri tartışmalı, örgütlenmeye ayrı bir bütçe ayırmalı ve sayıca artarken, aktivist sendikacılığı da geride bırakmamalıyız. Unutmayalım. Şu anda grevlerle Fransa'yı sallayan sendikalar, Fransa'nın emekçilerinin yalnızca %9'unu örgütleyebilmiş durumdadır!

KESK genel başkanı İsmail Hakkı Tombul, Eğitim-Sen Başkanı Alaaddin Dinçer, Hava-İş'den Eylem Ateş, BES'den Mustafa Çınar ve DİSK'den Kıvanç Eliaçık gibi örgütçülüğe önem veren dinamik sendikacılarla daha önce yaptığım konuşmalarda örgütlenme üzerine düşünmenin gerekliliği ortaya çıktı. Sıra bu konuda bir şeyler yapmada.

Yelkenleri indirdik bekliyoruz. Tekneyi hangi teknolojiler hareket ettirecek? Artık şunları enine boyuna bir düşünüp, harekete geçelim.